

Vergaderjaar 2001–2002

28 066

Goedkeuring van de op 9 april 2001 te Luxemburg totstandgekomen Stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, anderzijds

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 8 maart 2002

Algemeen

De regering heeft met belangstelling kennis genomen van het verslag van de Vaste Commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal naar aanleiding van het voorstel van wet houdende goedkeuring van bovengenoemd verdrag.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de regering aankijkt tegen een mogelijke opschortende voorwaarde ten aanzien van de inwerkingtreding van het verdrag in geval de uitgangspunten van het «Framework Agreement» onder meer door implementatie en uitwerking van de grondwetswijziging niet zullen worden gerealiseerd. Ofschoon het Framework Agreement niet als zodanig in de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst wordt genoemd (de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst werd in april 2001 ondertekend, het Ohrid-akkoord kwam pas in augustus 2001 tot stand), meent de regering dat de uitgangspunten van het Framework Agreement integraal onderdeel vormen van de Algemene Beginselen van de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst zoals genoemd in artikelen 2 en 3 (onder meer eerbiediging van de mensenrechten en de beginselen van internationaal recht en de rechtsstaat) en in onder meer considerans no. 5 van de preambule (eerbiediging van mensenrechten, met inbegrip van de rechten van personen die tot nationale minderheden behoren). Respect voor mensenrechten is aangemerkt als een van de «essentiële elementen» van de Overeenkomst. In de politieke dialoog met Macedonië zal de implementatie van het Framework Agreement centraal staan. Indien zou blijken dat het Framework Agreement niet wordt geïmplementeerd, dan zal de regering – in samenspraak met de overige lidstaten en de Europese Commissie – zich beraden over de te nemen stappen. In eerste instantie zal druk op de Macedonische autoriteiten worden uitgeoefend in de politieke dialoog. In het uiterste geval zou de regering kunnen besluiten (nog) niet over te gaan tot het nederleggen van de akte van bekrachtiging.

De leden van de D66-fractie vragen om een toelichting op het respect voor minderheden en het democratiseringsproces in Macedonië, en daarbij in te gaan op het Ohrid-akkoord en de Grondwetsherziening. Het Framework

Agreement van Ohrid is de neerslag van een akkoord over verbetering van de positie van (met name) de etnisch Albanese minderheid in het land. Het akkoord biedt de mogelijkheid voor etnische minderheden om met behoud van de eigen culturele identiteit als gelijkwaardig burger te functioneren. Hiermee is een goede uitgangspositie bereikt voor de toekomst van het land, waarbij zowel de territoriale integriteit als het multi-etnische karakter van de samenleving zijn gegarandeerd. Kernpunten ten aanzien van de specifieke positie van minderheden zijn daarin:

- In gebieden waar een minderheid meer dan 20 procent van de bevolking uitmaakt zal de taal van die minderheid als tweede officiële taal worden aangemerkt.
- Vergroten van het percentage minderheden in openbaar bestuur, leger en politie. Zo zal in 2004 de samenstelling van de politie die van de bevolking moeten reflecteren; daartoe zullen de komende twee jaar 1000 agenten, afkomstig uit minderheidsgroeperingen (voornamelijk, maar niet uitsluitend etnisch Albanezen), extra worden aangesteld. De 250 extra-politiefunctionarissen hebben inmiddels een opleiding gevolgd en zijn nu bezig met een praktijkstage. Op 11 februari jl. begon een tweede groep aankomende politiefunctarissen, afkomstig uit minderheidsgroeperingen, aan de opleiding.
- Speciale parlementaire procedures (gekwalficeerde meerderheid) bij (grond)wetswijzigingen die de positie van minderheden betreffen.
- Nieuwe wetgeving inzake lokaal zelfbestuur, lokale politie en taal.

Op 24 januari jl. werd de wet op lokaal zelfbestuur door het Macedonische parlement goedgekeurd. De wet biedt ruime mogelijkheden voor lokale besturen op het terrein van gezondheidszorg, primair en secundair onderwijs en onderlinge gemeentelijke samenwerking.

De leden van de fractie van D66 vragen zich af welke ontwikkelings-samenwerkings-(OS-)activiteiten Nederland thans onderneemt in Macedonië, of het verdrag hier veranderingen in brengt en, zo ja, in welke zin. Macedonië is het enige land op de Westelijke Balkan waarmee Nederland een structurele bilaterale samenwerkingsrelatie onderhoudt. De Nederlandse OS-inspanning richt zich op de sectoren onderwijs, landbouw en openbare financiën. Het gaat daarbij met name om co-financiering van activiteiten van de Wereldbank. Nog tijdens het gewapende conflict werd een aantal projecten in uitvoering genomen die kunnen bijdragen aan het verminderen van de toegenomen interetnische spanningen in Macedonië, zoals een steunbijdrage voor een vernield klooster en een vernielde moskee, rehabilitatie van woningen en een «summerschool» voor etnisch Albanese en Slavisch Macedonische journalisten. Indien Macedonië niet voldoende additionele steun ontvangt om het hoofd te bieden aan de huidige financiële noodsituatie is verdere instabiliteit het onvermijdelijke gevolg. Dit was reden voor Minister Herfkens om in december macro-economische steun ter hoogte van US\$ 25 miljoen te koppelen aan het «Emergency Economic Recovery Credit» van de Wereldbank. In 2001, 2002 en 2003 geldt een verdubbeling van de bilaterale OS-steun ten behoeve van de implementatie van het Framework Agreement. Daarnaast worden veel regionale projecten, mede gericht op Macedonië, uitgevoerd met name op het terrein van media, geschiedenisonderwijs en milieu. Het OS-programma als zodanig zal niet door het in werking treden van de Overeenkomst veranderen; wel is het zo dat reeds nu bij alle door Nederland gefinancierde activiteiten, bijvoorbeeld in de landbouwsector, sterk gekeken wordt naar de eisen die in het kader van de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst worden gesteld aan Macedonië.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen hoe de regering het uitblijven van een amnestieregeling beoordeelt. Op 25 januari 2002 gaven zowel President Trajkovski als Premier Georgievski, welke laatste zich lange tijd

heeft verzet tegen een wet inzake algemene amnestie voor oud-strijders van het Nationale Bevrijdingsleger (NLA), Hoge Vertegenwoordiger Solana de verzekering dat een dergelijke wet spoedig van kracht zal kunnen worden. Premier Georgievski heeft daarbij wel aangetekend dat de wet pas aan het parlement zal worden aangeboden wanneer sprake is van duidelijke voortgang bij de terugkeer van veiligheidstroepen naar gebieden die tijdens het gewapende conflict onder controle van het NLA stonden. Aangezien een groot deel van de weerstand van de lokale etnische bevolking, waar veel ex-NLA-strijders verblijven, voortkomt uit angst voor de politie zonder de bescherming van een algemene amnestiewet, ligt hier nog een groot probleem. Reden voor de internationale gemeenschap, onder aanvoering van de EU, om te blijven aandringen op spoedige indiening van een amnestiewet bij het parlement.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen verder of inmiddels duidelijk is wanneer de parlementsverkiezingen worden gehouden, hoe de regering het uitstel van de verkiezingen beoordeelt en wat de reactie van de Albanen was op het uitstel van deze verkiezingen. Het is nog niet duidelijk wanneer de algemene parlementsverkiezingen zullen worden gehouden. President Trajkovski heeft de internationale gemeenschap recentelijk duidelijk gemaakt dat de parlementsverkiezingen eerst kunnen plaats vinden wanneer het «re-entryproces» gefinaliseerd is en een groot aantal wetten samenhangend met het Framework Agreement (zoals aanpassing van de kieswet) is goedgekeurd. De meest recente geluiden duiden op juli 2002, doch ook oktober wordt al genoemd. In dat laatste geval zou geen sprake meer zijn van vervroegde verkiezingen. Hoewel de Macedonische regering officieel streeft naar spoedige verkiezingen, bestaat de indruk dat de grootste regeringspartij VMRO-DPMNE (Slavisch-Macedonisch) vanwege voor haar thans zeer ongunstige opiniepeilingen, er bij gebaat is de verkiezingsdatum iets meer naar achteren te schuiven. De verkiezingscampagne van deze partij lijkt intussen al begonnen; de uiterst nationalistische Minister van Binnenlandse Zaken trekt volle zalen. De reactie van de etnisch Albanese partijen op het uitstellen van de verkiezingen is gemengd. Regeringspartij PDP dringt aan op spoedige verkiezingen, doch vindt dat eerst de volkstelling (census) dient plaats te vinden. De DPA is van mening dat eerst alle wetgeving die in het Framework Agreement is aangekondigd moet zijn geregeld voordat (vervroegde) verkiezingen kunnen plaatsvinden. Oppositiepartij NDP is voorstander van verkiezingen op de kortst mogelijke termijn. De leider van de in september 2001 formeel opgeheven NLA, Ahmeti, heeft inmiddels het initiatief genomen een nationale raad van etnisch Albanese partijen op te richten. Hoofdtzaak zal zijn de implementatie van het Framework Agreement te bewaken. Er zijn plannen om de verkiezingen in te gaan met één etnisch Albanese lijst.

De leden van deze fractie vragen tevens of er inmiddels een volkstelling (census) in Macedonië is geweest zoals opgenomen in het vredesakkoord en (zo ja) wat de uitslag was of (zo nee) waarom de volkstelling was uitgesteld. Tot voor kort werd aangenomen dat de (uitgestelde) census zou plaatsvinden in april 2002. De deskundigen van de Europese Commissie en de Raad van Europa die bij de voorbereiding ervan betrokken zijn achtten deze datum technisch haalbaar. Inmiddels heeft de Staatscommissie voor de census eind januari 2002 echter aan de Macedonische regering voorgesteld de census uit te stellen tot een nader te bepalen datum, met als argumenten de instabiele veiligheidssituatie en het feit dat veel gegevens nog niet op orde zijn, met name rond ontheemden en vluchtelingen. De Europese Unie heeft medegedeeld dit uitstel te betreuren.

Ten slotte vragen de leden van de GroenLinks-fractie om een toelichting bij de opmerking van de Raad van State over de wijze waarop de regering

wil bevorderen dat de hervormingsinspanningen worden voortgezet en de beginselen uit artikel 2 worden geëerbiedigd. De EU wendt een veelvoud aan instrumenten aan om ervoor zorg te dragen dat de hervormingsinspanningen worden voortgezet. Zo wordt op politiek niveau intensief overleg gevoerd met de Macedonische autoriteiten, en waar nodig druk uitgeoefend. De EU heeft sinds juli 2001 een Speciale Vertegenwoordiger aangewezen voor Macedonië die als primaire taak heeft de politieke hervormingen te begeleiden. Ook is Hoge Vertegenwoordiger Solana zeer nauw betrokken bij de implementatie van het Framework Agreement. Daarnaast ontvangt Macedonië op jaarbasis circa 40 miljoen Euro aan projectsteun uit het Europese ondersteuningsprogramma voor de Westelijke Balkan «CARDS». Een aanzienlijk deel van deze middelen wordt aangewend om het Framework Agreement te implementeren. Ook bilateraal draagt Nederland significant bij aan implementatie van de hervormingen. De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking heeft een verdubbeling van het hulpvolume aan Macedonië toegezegd. Deze middelen zullen voor verlichting zorgen op de begroting van Macedonië, waardoor de Macedonische regering in staat wordt gesteld maatregelen te nemen om het Framework Agreement te implementeren. Het EU-beleid heeft al deels zijn vruchten afgeworpen. Op 24 januari 2002 werd de Wet op het zelfbestuur aanvaard.

De leden van de fractie van D66 vragen of de regering aan kan geven wanneer Macedonië kandidaat-toetreders zou kunnen worden. De nadruk moet de komende jaren liggen op de volledige tenuitvoerlegging van de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst, onder meer de bepalingen die betrekking hebben op een geleidelijke aanpassing van de Macedonische wetgeving aan het *acquis communautaire*. Als één of meerdere landen in de Westelijke-Balkan aan de politieke Kopenhagen-criteria voldoen, dan zou de EU, uitgaande van de lijn die de Europese Raad van Helsinki heeft gevolgd, toetredingsonderhandelingen kunnen openen met die landen die daarvoor in aanmerking komen. Welke termijnen hiermee gemoeid zijn is in dit stadium nog moeilijk in te schatten.

Deze leden vragen tevens hoe verder invulling wordt gegeven aan de politieke dialoog, welke thema's in de politieke dialoog centraal zullen staan en of Nederland invloed kan uitoefenen op de vaststelling van de agenda voor de politieke dialoog. De politieke dialoog is een gebruikelijk mechanisme in pijloverstijgende verdragen tussen de EU en derde landen. De dialoog valt doorgaans uiteen in twee delen:

- gedachtenwisseling en eventuele afstemming van beleid over actuele internationaal-politieke ontwikkelingen waarbij beide verdragspartijen belang hebben;
- overleg over de binnenlandspolitieke ontwikkeling in het partnerland, waarbij het zwaartepunt ligt bij democratische ontwikkelingen, respect voor mensenrechten en eerbiediging van de rechtsstaat.

De EU-inzet in de politieke dialoog wordt in Raadskader voorbereid in Brussel. Net als de overige lidstaten, heeft Nederland derhalve directe invloed op de vaststelling van de agenda van de politieke dialoog.

Artikelsgewijze toelichting

De leden van de D66-fractie vragen hoe toezicht zal worden gehouden op het Framework Agreement van 13 augustus 2001 in Ohrid, of niet-naleving van dit politiek akkoord van invloed is op de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst, of deze herroepbaar dan wel opzegbaar is en, zo ja, op welke voorwaarden (artikelen 2 en 3). Artikel 118 van de Overeenkomst stelt dat indien één van de partijen van mening is dat de andere partij een verplichting niet nakomt die uit de Overeenkomst voortvloeit, zij passende maatregelen kan treffen. Behalve in speciaal dringende

gevallen, verstrekt zij alsdan eerst de Stabilisatie en Associatieraad alle terzake doende informatie. Dit artikel biedt de EU de mogelijkheid (delen van) de Overeenkomst in geval van flagrante schending op te schorten of in uiterst geval op te zeggen.

De leden van deze fractie vragen voorts hoe de lidstaten en de Europese Gemeenschappen toezicht zullen houden of Macedonië zich houdt aan de bepalingen inzake goed nabuurschap en welke instrumenten de EU zal aanwenden indien de kans op conflicten in de Westelijke Balkan toeneemt (artikel 4). Het bevorderen van regionale samenwerking en goed nabuurschap is een van de hoekstenen van het EU-beleid in de Westelijke Balkan. Het Stabilisatie- en Associatieproces alsmede het Stabiliteitspact vloeien hier rechtstreeks uit voort. Naast het sluiten van contractuele betrekkingen, worden een deel van de EU-hulp aan de regio en de handelsinstrumenten ingezet om deze doelstelling te verwezenlijken. De landen in de Westelijke Balkan worden continu aangesproken op het belang van regionale samenwerking. Dit sorteert ook effect. In juni 2001 tekenden de vijf landen van de Westelijke Balkan alsmede Bulgarije en Roemenië een Memorandum of Understanding dat toeziet op vergaande handelsliberalisering en handelsbevordering. Binnen tal van fora (o.m. Stabiliteitspact, Europese Conferentie) werken de landen uit de Westelijke Balkan nauw samen. Ondermeer via de «European Union Monitoring Mission» (EUMM) wordt dagelijks door de EU de situatie op de grond in de regio waargenomen. In het kader van conflictpreventie en «early warning» werkt de EU in de regio nauw samen met de NAVO en de OVSE. EU-lidstaten dragen substantieel bij aan de internationale troepenmachten in Kosovo, Bosnië en Macedonië. Ook regionale verbanden als het «South Eastern Europe Cooperation Proces» (SEECP, waaraan Albanië, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, de Federale Republiek Joegoslavië, Kroatië, Macedonië en Roemenie deelnemen) kunnen een positieve rol spelen. De leden van de VVD-fractie vragen of de termijn van tien jaar (genoemd in artikel 5) waarin volledige associatie wordt bereikt, moet worden beschouwd als een doelstelling of als een gegeven (ongeacht komende ontwikkelingen). Deze leden vragen ook of het niet bereiken van volledige vrijhandel tussen de Gemeenschap en Macedonië binnen deze periode gevolgen heeft voor het bereiken van volledige associatie. De termijn waarop associatie wordt bereikt (10 jaar) is een vooraf gestelde doelstelling die evenwel afhankelijk blijft van de voortgang die wordt geboekt bij de implementatie van alle bepalingen in de Stabilisatie- en Associatieovereenkomst. Volledige associatie houdt derhalve ondermeer verband met de implementatie van de doelstellingen zoals geformuleerd in het handelsvolet (vrijhandel binnen 10 jaar). Indien deze termijn niet wordt gehaald, dan kan er ook geen sprake zijn van volledige associatie.

De leden van de fractie van D66 vragen of de regering een toelichting kan geven op de tweede fase van de termijn waarin volledige associatie zal worden bereikt en welke voorwaarden verbonden zijn aan de overgang van fase 1 naar fase 2. In fase 1 zal bijzondere aandacht uitgaan naar de bepalingen inzake intra-regionale samenwerking, vrij verkeer van goederen, harmonisatie van wetgeving, rechtshandhaving en samenwerking op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken. Indien Macedonië op genoemde terreinen meetbare vooruitgang heeft geboekt, zal deze vooruitgang worden besproken in de Stabilisatie- en Associatieraad en treedt na vier jaar fase 2 in werking. Deze zal zich onder meer in het bijzonder richten op de samenwerkinggebieden zoals genoemd in titel VIII van de Overeenkomst (samenwerkingsbeleid).

De leden van deze fractie vragen verder in welke sectoren de regering in Macedonië tot dusverre een monopolie heeft, wat de stand van zaken is met betrekking tot liberalisering van deze sectoren en op welke wijze de

Gemeenschap in het algemeen en Nederland in het bijzonder dergelijke privatiseringsprocessen ondersteunt (artikel 13). De Macedonische staat heeft een monopoliepositie in diverse sectoren. Het elektriciteitsnetwerk, de postdiensten, vliegveld Skopje, openbare werken van de gemeenten, drinkwatervoorziening, riolering, bosbeheer, de spoorwegen (de vervoersdiensten zijn particulier), telefoonbedrijf (mobiele netwerk is particulier) staan onder volledige staatscontrole. Er zijn plannen om de postdiensten en de elektriciteitsvoorziening, geheel of gedeeltelijk, te privatiseren. De facto heeft de staat een monopolie in de gehele energiesector, omdat de prijzen door de overheid worden vastgesteld. Omdat van een particuliere gezondheidszorg nog nauwelijks sprake is, is de gezondheidszorg vrijwel uitsluitend in handen van de staat. Particuliere gezondheidszorg wordt niet gestimuleerd door de Macedonische overheid. De Gemeenschap is niet direct betrokken bij de privatiseringen omdat in Macedonië het met name de Wereldbank is die hier ondersteuning biedt, onder andere met behulp van de «Financial and Enterprise Sector Adjustment Loan». Nederland heeft co-financiering bij deze lening verstrekt en financiert daarnaast een consultant die de Macedonische regering adviseert inzake privatisering dan wel liquidatie van een verlieslijdende staatsonderneming, Jugochrom. De Gemeenschap ondersteunt de Macedonische regering ondermeer bij de harmonisatie van wetgeving van de financiële sector en handelswetgeving.

De leden van de fractie van D66 vragen voorts of met diagonale cumulatie (artikel 40) een recht van asymmetrische handelsakkoorden wordt bedoeld. De Unie heeft in 2000 per verordening voor een periode van zes jaar asymmetrische handelspreferenties toegekend aan de landen van de Westelijke Balkan. Deze regeling houdt in dat de Unie eenzijdig haar markt heeft geopend voor circa 95 procent van de producten afkomstig uit de Westelijke Balkan. Diagonale cumulatie is het mechanisme dat een formele verbinding legt tussen de oorsprongsprotocollen behorende bij verdragen tussen de EU en tenminste twee derde landen, mits deze twee derde landen onderling ook een bilaterale handelsovereenkomst hebben gesloten. Dit mechanisme vergemakkelijkt de export naar de Unie van producten waarvan de bestanddelen uit verschillende derde landen afkomstig zijn.

De leden van deze fractie vragen ook op welke termijn een regeling inzake de onderlinge erkenning van diploma's (artikel 52) tegemoet kan worden gezien. Onderlinge erkenning van diploma's zal door de Stabilisatie- en Associatieraad worden onderzocht. Voordat tot onderlinge erkenning van diploma's kan worden overgaan, dienen Macedonië en de EU-lidstaten een grondige vergelijking te maken van het niveau van geboden (beroeps)-opleidingen. Ervaring met de kandidaat-lidstaten leert dat een en ander enkele jaren kan duren.

De leden van de D66-fractie vragen tevens waarom een minder verstrekkende bepaling inzake harmonisatie van wetgeving en rechtshandhaving is opgenomen in de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst (artikel 68) dan in de zogenaamde Europa-akkoorden van de jaren '90 en of Macedonië op termijn ook de wetgeving op het gebied van volksgezondheid, indirecte belastingen, milieu en arbeidsomstandigheden zal aanpassen aan die van de EU. In deze Europa-akkoorden kregen de landen van Midden- en Oost-Europa formeel de status van kandidaat-lidstaat. De Gemeenschap kon daardoor meer van deze landen verlangen op het gebied van acquis-overname, dan hetgeen de EU nu van Macedonië verlangt. De Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst biedt immers slechts een geconditioneerd lidmaatschapsperspectief («potentieel kandidaat-lid»). Bij de geleidelijke aanpassing aan het acquis moet bovendien rekening worden gehouden met de institutionele capaciteit van het

partnerland. Daarom is in de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst gesteld dat de aandacht vooral zal uitgaan naar het acquis betreffende de interne markt (in het bijzonder mededingingswetgeving, intellectueel eigendom, certificering), andere met de handel verband houdende terreinen en wetgeving inzake rechtshandhaving en gegevensbescherming, inclusief hervorming van het justitieel apparaat («rule of law»). Deze opsomming is evenwel niet limitatief. Op termijn zal Macedonië ook zijn wetgeving moeten aanpassen op onder meer het gebied van volksgezondheid, indirecte belastingen, milieu en arbeidsomstandigheden. De leden van deze fractie vragen ten slotte welke maatregelen zullen worden genomen om de bescherming van persoonsgegevens te garanderen bij de uitwisseling van justitiële gegevens. Voor de bescherming van persoonsgegevens bij de uitwisseling van justitiële informatie, zal Nederland dezelfde zorgvuldige maatregelen nemen als thans het geval is bij de uitwisseling van gegevens met de kandidaat-lidstaten.

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering op basis van het derde lid van artikel 76 voornemens is een bilaterale Overeenkomst te sluiten over specifieke verplichtingen inzake overname van Macedonische onderdanen die zich illegaal op het grondgebied van Nederland bevinden alsmede ten aanzien van verplichtingen tot overname van onderdanen van andere landen en statenloze personen. Nederland is inderdaad voornemens in Benelux-verband een bilateraal verdrag inzake terug- en overname met Macedonië te sluiten. In februari 2000 werden de onderhandelingen met Macedonië geopend. De regering hoopt dat de onderhandelingen eind 2002 kunnen worden afgerond.

De leden van deze fractie vragen tevens aan welke inspanningen wordt gedacht voor de bestrijding en preventie van illegale immigratie en mensenhandel (artikel 76, vierde lid) en hoe de regering aankijkt tegen de opvatting van deze fractie over de gemeenschappelijke bestrijding van vormen van georganiseerde criminaliteit. De passages in de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst inzake de samenwerking op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ; Titel VII) bevat zeer belangrijke bepalingen op het gebied van bestrijding en preventie van illegale migratie (artikel 76), alsmede bestrijding en preventie van mensenhandel, smokkel, wapenhandel en handel in verdovende middelen (artikel 78). Macedonië is gehouden om deze bepalingen volledig te respecteren. De Nederlandse regering zal hier ook bijzondere aandacht voor vragen bij de tenuitvoerlegging van de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst. De Unie en de landen van de Westelijke-Balkan hebben zich in de zogeheten «Sarajevo-verklaring» van maart 2001 toegelegd op intensieve samenwerking op het gebied van asiel en migratie alsmede politie- en justitiesamenwerking in de Westelijke Balkan. De samenwerking tussen de landen van de regio en de Europese Unie vindt plaats binnen het kader van het Stabilisatie- en Associatieproces en wordt ondersteund door het financieringsprogramma CARDS. Tien procent van de CARDS-enveloppe van 4.65 miljard Euro zal de komende zeven jaar worden aangewend voor JBZ-projecten (onder meer: geïntegreerd grensbeheer, training van rechters en opsporingsdiensten, technische assistentie). Nederland hecht groot belang aan intensivering van de JBZ-samenwerking in en met de Westelijke Balkan. Onderzoek heeft uitgewezen dat de Balkan een springplank is voor illegale migratie naar de EU (de «Balkan-route»). In de Westelijke Balkan opereert daarbij veel georganiseerde misdaad. Zoals de CDA-fractie constateert, houden criminaliteit en politieke instabiliteit in de regio (deels) verband met elkaar. De terroristische aanslagen van 11 september 2001 hebben de noodzaak bevestigd van bestrijding van georganiseerde criminaliteit en mensensmokkel. Dat geldt ook voor deze regio. Omdat na de uitbreiding de Westelijke Balkan grotendeels geografisch zal zijn ingekapseld door EU-lidstaten, meent Nederland dat ook de kandidaat-lidstaten nu al nauw

bij dit proces dienen te worden betrokken. Politiesamenwerking met Macedonië vindt reeds plaats in OVSE-verband. Sinds september 2001 zijn een zestigtal politiefunctionarissen uit de OVSE-landen actief bij de opleiding van Macedonische politieagenten. Deze missie werkt nauw samen met de NAVO.

De leden van de fractie van D66 vragen welke nalevingsinstrumenten de Gemeenschap en Nederland kunnen inzetten indien Macedonië de bepalingen tot terugname- en overname van personen niet nakomt (artikel 76). Indien Macedonië verplichtingen uit de Stabilisatie- en Associatie-overeenkomst niet nakomt, dan worden deze voorgelegd aan de Stabilisatie- en Associatieraad. Dit orgaan kan het geschil door middel van een bindend besluit beslechten (zie artikel 111 van de Overeenkomst). Dit mechanisme geldt ook voor de bepalingen inzake de terug- en overname van personen.

De leden van deze fractie vragen verder of de Stabilisatie- en Associatieraad ook de aanpak van mensensmokkelorganisaties, de bestrijding van terrorisme en de aanpak van geldstromen van criminele organisaties zal meenemen en wanneer de Associatieraad rapporteert over zijn onderzoek inzake de bestrijding en preventie van illegale immigratie en mensenhandel (artikel 76). Zoals in artikelen 77 en 78 van de Overeenkomst staat vermeld, komen de partijen overeen om samen te werken bij bestrijding en voorkoming van onder meer illegale migratie, mensenhandel en het witwassen van geld (zie ook hierboven in antwoord op de CDA-fractie). De Stabilisatie- en Associatieraad komt in beginsel een maal per jaar bijeen. Telkenmale zal ook worden gerapporteerd over de implementatie van de JBZ-onderdelen van de Overeenkomst, inclusief illegale immigratie en mensenhandel.

De leden van de D66-fractie vragen hoe zal worden gewerkt aan een evenwichtige en geïntegreerde benadering van de drugskwestie en of het Nederlandse softdrugbeleid in dit dossier een rol speelt (artikel 79). In haar overleg met derde landen benadrukt de Unie dat een effectief drugsbeleid niet alleen moet zijn gericht op het terugdringen van de illegale handel, maar dat ook beleid moet worden ontwikkeld om de vraag naar drugs terug te dringen. Het Nederlandse softdrugbeleid wordt niet actief uitgedragen in EU-overleg met derde landen. Wél voorziet Nederland op nationale basis, onder meer via Ambassades, voorlichting over ons nationale drugsbeleid aan derde landen.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de instelling van een dialoog tussen leden van het Macedonische parlement en het Europees parlement (artikel 114) zich verhoudt tot het feit dat het verdrag breder is dan de bevoegdheden van de Gemeenschap waardoor ook de lidstaten partij dienen te worden. Instelling van parlementaire Associatiecomité's is gebruikelijk bij pijleroverstijgende verdragen tussen de Unie en derde landen. Een parlementaire dialoog verbreedt het wederzijdse begrip tussen de Unie en het partnerland en creëert een draagvlak voor samenwerking. Een en ander komt ook de coherentie van het externe beleid van de Unie ten goede. De parlementaire dialoog kan zich uitstrekken tot alle bepalingen in de Overeenkomst, ook onderwerpen op het terrein van de Tweede en Derde pijler.

De leden van de D66-fractie vragen of de Stabilisatie en Associatieraad de bevoegdheid heeft om te bemiddelen indien één der partijen van mening is dat de andere partij een verplichting uit de Overeenkomst niet nakomt. Tot slot vragen deze leden welke maatregelen in dit verband met «passende maatregelen» (artikel 118) worden bedoeld. Elk van de partijen mag ieder geschil dat verband houdt met de toepassing of de interpretatie

van deze Overeenkomst aan de Stabilisatie- en Associatieraad voorleggen. De Stabilisatie- en Associatieraad kan het geschil door middel van een bindend besluit beslechten. Indien één der partijen van mening is dat de andere partij een verplichting die uit de Overeenkomst voortvloeit niet is nagekomen, kan zij passende maatregelen treffen. Alvorens dit te doen, behalve in speciaal dringende gevallen, verstrekt zij de Stabilisatie- en Associatieraad alle ter zake doende informatie die nodig is voor een grondig onderzoek van de situatie, om een voor de partijen aanvaardbare oplossing te vinden. Bij de keuze van de maatregelen moet voorrang worden gegeven aan maatregelen die de goede werking van de Overeenkomst het minst verstoren. Deze maatregelen worden onmiddellijk ter kennis van de Stabilisatie- en Associatieraad gebracht; op verzoek van de andere partij wordt daaromtrent overleg gepleegd in de Stabilisatie- en Associatieraad. Onder «passende maatregelen» kan onder meer worden verstaan: opschorting van delen van de Overeenkomst en opschorting van de gehele Overeenkomst. In het uiterst geval zou de Overeenkomst kunnen worden opgezegd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen